

DAN
DUNAVA

SIĐI DO REKE...

JA ♥ DUNAV

29. 06. 2009.

... I PRIDRUŽI NAM SE NA
CENTRALNOJ PROSLAVI DANA DUNAVA

27. 06. 2009.

ZEMUNSKI KEJ OD 10-13H

ZEMUN +

Dunav

NAŠA REKA.
NAŠA BUDUĆNOST.

icpdr ikard
 Republika Srbija
 Ministarstvo visoke srednje i prostorne planiranja
 Republika Srbija
 Ministarstvo za infrastrukturu
 Republika Srbija
 Ministarstvo ekologije i regionalnog razvoja
 Coca-Cola
 MIC IC
 Beograd
 FOX
 Radios
 B92
 ekonomist
 Danas
 YellowCab
 VREME
 Press
 vesti.rs
 SEIK PAK
 masel
 vesti.rs

DAN DUNAVA 2009.

“ZAJEDNIČKE VODE – ZAJEDNIČKA ODGOVORNOST”

Dan Dunava, 29. jun – kao praznik rečne mreže duge više desetina hiljada kilometara, koja se nalazi u središtu evropskog kontinenta – ove godine se proslavlja šesti put. Srbija je, kao i prethodnih godina, aktivno uključena u njegovo obeležavanje uporedo sa svih 14 zemalja članica Međunarodne komisije za zaštitu reke Dunav (*International Commission for Danube Protection – ICPDR*).

U saradnji kompanije Koka-Kola Helenik i Republičke direkcije za vode u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, koja je nacionalni koordinator svih aktivnosti, organizovana je proslava sa više od 60 manifestacija sa sloganom “Zajedničke vode – zajednička odgovornost”. Pritom se praznik najznačajnijeg eko-sistema u Evropi ne slavi samo u Beogradu, već u više od deset podunavskih gradova Srbije među kojima su Apatin, Pančevo, Smederevo, Novi Sad, Golubac, Kraljevo, Donji Milanovac, Negotin i Kladovo.

Zanimljivo je da ovogodišnja proslava okuplja više od 100 partnera, a Aktivnosti su počele još 1. juna proslavljanjem Dana Save i održavanjem

Drugog sastanka strana Okvirnog sporazuma za sliv reke Save u Palati “Srbija” u Beogradu, a završice se krajem septembra održavanjem 22. svetske konferencije o kanalima u Novom Sadu (od 20. do 27. septembra 2009. godine). Centralna proslava sa temom “Zajedničke vode – zajednička odgovornost” biće organizovana 27. juna u Zemunu sa početkom u 9.30 časova.

Međunarodni dan će biti obeležen nizom aktivnosti namenjenih odraslima i deci, kao što su akcije čišćenja obala reke Dunav, radionicama i predavanjima, kulturno-umetničkim sadržajem, sportskim aktivnostima za najmlađe, aktivnostima namenjenim osobama sa posebnim potrebama, organizacijom eko-kampova, kao i predavanjima o reciklaži sa posebnim osvrtom na važnost vode, očuvanje vode i vode neophodne za budućnost opstanka i čistiju planetu.

Na slivu Dunava živi više od 80 miliona ljudi, u 19 centralnoevropskih država, koje su međusobno dramatično različite po ekonomskom razvoju, kulturi i istoriji. Kako bi zajednički očuvali veliku evropsku reku i njene pritoke, četrnaest država iz ovog sliva pristupilo je međunarodnoj Konvenciji o saradnji na zaštiti i održivom korišćenju reke Dunav (*Danube River Protection Convention – DRPC*). One su 2004. godine pokrenule kampanju proslave Dana Dunava sa ciljem podizanja svesti o neophodnosti očuvanja jedne od najlepših evropskih reka. Ova kampanja iz godine u godinu postaje sve obimnija, uz učešće sve većeg broja partnera.

Dunav

NAŠA REKA.
NAŠA BUDUĆNOST

VODE KOJE UTIČU U DUNAV

U slivu Dunava živi oko 2000 biljnih i oko 5000 životinjskih vrsta, što ga čini posebno dragocnim. "Sliv reke Dunav je drugi po veličini u Evropi", kaže za "Vreme" Aleksandar Prodanović, direktor Republičke direkcije za vode Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, dodajući da sliv obuhvata površinu od 801.463 kvadratna kilometra.

Danas u slivu Dunava živi više od 80 miliona ljudi. U slivu Dunava se nalazi čak 19 država, što ga čini administrativno najpodeljenijim slivom na svetu. Od planine Švarcvald do Crnog mora, Dunav kao reka prelazi put dug 2780 kilometara, a u njega se ulivaju mnoge pritoke od kojih su najveće In, Morava, Drava, Tisa, Sava, Iskar, Siret i Prut.

Sliv se obično deli na tri celine: viši, srednji i donji sliv Dunava. U višem slivu, od izvora u Nemačkoj do Bratislave u Slovačkoj, Dunav je izuzetno brz, oko osam-devet kilometara na sat, a njegova dubina je od jedan do osam metara. U srednjem i najdužem delu sliva, od Bratislave do Gvozdene kapije na Đerdapu, Dunav je upola sporiji, sa niskim obalama i koritom koje dostiže širinu od 1,5 kilometara. U donjem slivu Dunav još usporava i širi se kroz niziju, da bi na samom kraju vodotoka formirao

Deltu Dunava, koja zauzima površinu od 6500 kvadratnih kilometara.

"Sliv Dunava odlikuje se izrazitom raznovršnošću staništa, strmim planinama nastalim ledničkim delovanjem, pošumljenim planinama i brdima u unutrašnjosti, visoravnima i ravninama na većim nadmorskim visinama i vlažnim nizijama na nižim nadmorskim visinama", kaže za "Vreme" Dragana Milovanović, šef Odseka za strateško planiranje i upravljanje i međunarodnu saradnju u oblasti voda u Republičkoj direkciji za vode Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede. Ona objašnjava da se zbog velike površine sliv odlikuje veoma različitim klimatskim uslovima.

"Dunav ima mnogo velikih pritoka, na njegovom slivu postoje i mnoga prirodna jezera i nekoliko plovnih kanala. Pre ušća u Crno more Dunav se grana u tri glavna rukavca i formira deltu koja je lokalitet svetske prirodne baštine. Šume u inundacionom pojasu, močvare, delte, plavne zone obale jezera i ostala prevlažena područja čine suštinske činioce sliva Dunava i čuvaju izraženi biodiverzitet vrsta i staništa", objašnjava Milovanović, dodajući da su resursi podzemnih voda takođe raznovrsni. "Akviferi su osnovna izvoršta vode za piće, a takođe se koriste u industrijske svrhe. Pored akvifera u poroznim sredinama, na slivu Dunava postoje mnogi karstni akviferi koji su veoma osetljivi na zagađenje."

Dunav na svom toku prolazi kroz raznovrsne ekosisteme, ali i simbolizuje najrazličitije evropske kulture – sa jedne strane je duboko usađen svesti i nacionalni identitet više centralnoevropskih nacija, dok je sa druge, Dunav izuzetno važan za razvoj lokalnih ekonomija.

VODE KOJE ISTIČU IZ DUNAVA

Drugo zajedničko istraživanje reke Dunava – JDS2, sprovedeno 2007. godine pokazalo je da Dunav i dalje predstavlja raznovrsno stanište za biljni i životinjski svet, ali je otkriven čitav niz problema. "Istraživanje je još jednom istaklo neophodnost saradnje podunavskih država u realizaciji zajedničkog cilja – Dunava koji će pružiti dobre uslove kako za ljude koji žive oko njega i od njega tako i za živi svet kome je ova reka stanište", kaže Aleksandar Prodanović, direktor Republičke direkcije za vode Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.

U poslednja dva veka, Dunav je počeo da trpi pritisak kao retko koji drugi vodotok. Sliv Dunava i više od 300 njegovih pritoka koriste se za vodosnabdevanje, navodnjavanje, proizvodnju električne energije, ekosisteme kao i za druge namene. Na njemu se od 1972. godine nalazi najveća hidroelektrična centrala u Evropi, Hidroelektrana Đerdap, a dunavska voda koristi se i za hlađenje u dve nuklearne elektrane: u nuklearnoj elektrani Kozloduj u Bugarskoj, i u Černavodi, u Rumuniji.

Na Dunavu se nalazi više milionskih gradova, raznovrsna industrija i mreža prokopanih kanala za navodnjavanje i plovidbu, što doprinosi zagađenju, iščezavanju vrsta i smanjenju vodnih resursa u celom slivu. Dodatni problem u slivu Dunava je pitanje podzemnih voda u pojedinim vodnim telima kako sa aspekta kvaliteta tako i sa aspekta količina. Međutim, poljoprivreda i industrija predstavljaju najveći pritisak na resurs Dunava.

"Prvo istraživanje hidromorfologije sprovedeno na tako dugačkom sektoru Dunava, ukazuje na postojanje značajnih područja koja obezbeđuju uslove za razvoj tipične zajednice Dunav", objašnjava Prodanović, dodajući da, u isto vreme, istraživanje potvrđuje da su neophodna dalja smanjenja sadržaja nutrijenata i organskog zagađenja.

"Za Srbiju je veoma značajno rešavanje problema zaštite voda, odnosno rešenje pitanja ispuštanja neprečišćenih otpadnih voda naselja i industrije, kao i rešavanje pitanja snabdevanja vodom, pogotovu u Vojvodini gde su podzemne vode osnovnog vodonosnog kompleksa ugrožene prekomernom eksploatacijom", smatra Prodanović, dodajući da u Srbiji postoji samo dvadesetak postrojenja za prečišćavanje komunalnih otpadnih voda od kojih su neki tek delimično u funkciji.

Jedan primer uštede vode

Kao jedan od najvećih svetskih proizvođača bezalkoholnih pića, Koka-Kola Helenik posebnu pažnju posvećuje uštedi prirodnih resursa. Od 2002. godine ova kompanija primenjuje Program za uštedu vode koji je do sada već pokazao značajne rezultate, smanjenjem utroška vode i unapređenjem efikasnosti korišćenja vode za 20 odsto. Ovaj program omogućava zaposlenima u Koka-Kola Heleniku da razumeju i rukovode se uputstvima na koji način i gde se sve voda može uštedeti u celokupnom procesu rada i proizvodnje. Pored ovog programa, kompanija od 2005. godine investira u izgradnju sistema za preradu otpadnih voda. Novi sistem ima kapacitet od 600 kubnih metara na dan i prečišćava sve otpadne vode iz pogona, odnosno tehnološku i sanitarnu vodu, a prerada se vrši u nekoliko nivoa. Prvi stepen je neutralizacija, zatim biološki tretman i odvajanje ulja od vode. O stepenu čistoće vode koja odlazi u Dunav takođe svedoči i akvarijum koji je podignut u krugu sistema, a u kojem živi babuška, riba čije je inače prirodno stanište Dunav. Ovako prerađena voda visokog kvaliteta, čiju kontrolu vrši Gradski zavod za javno zdravlje, odlazi dalje u Dunav što značajno doprinosi zaštiti jedne od najlepših evropskih reka. U bliskoj budućnosti, Koka-Kola Helenik planira da smanji i emisiju ugljenika koristeći stanice koje kombinuju toplotnu i električnu energiju.

INTERVJU: **ALEKSANDAR PRODANOVIĆ**,
Republička direkcija za vode, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede

IZLAZAK IZ MALOVOĐA

gradnji brane Selova i finalizaciji radova na brani Prvonek. Dokle su stigli ovi projekti?

Programom izgradnje, rekonstrukcije i održavanja vodoprivrednih objekata i u 2008. i u 2009. godini Republička direkcija za vode je opredelila značajna sredstva za izgradnju višenamenskih brana i akumulacija, koje su pored ostalog i važan deo regionalnih sistema vodosnabdevanja naših građana. Kada je u pitanju akumulacija Prvonek na Banjskoj reci, ona je praktično završena i za preko 100.000 građana Vranja obezbedili smo kvalitetnu vodu za piće. Kada je reč o Kolubarskom regionalnom sistemu iz koga će se vodom snabdevati preko 200.000 stanovnika Valjeva, Mionice, Lajkovca, Lazarevca i Uba, mi smo radove na brani i akumulaciji Rovni na reci Jablanici intenzivirali, tako da će telo brane i većina objekata biti završeni u 2009. godini. Radovi na brani i akumulaciji Selova na reci Toplici biće intenzivirani sledeće godine, nakon rešavanja imovinsko-pravnih odnosa i izmeštanja puta. Pored ovih investicija, koje su u toku ili u završnoj fazi, krećemo u izgradnju brane i akumulacije na Velikom Rzavu na profilu Svrackovo, čijom izgradnjom ćemo trajno rešiti problem vodosnabdevanja za 250.000 građana Čačka, Arilja, Požege, Gornjeg Milanovca i Lučana, koji već godinama u periodu malovoda imaju restrikcije u snabdevanju vodom. ✕

VIŠE OD JEDANAEST odsto sliva Dunava pokriva Srbija, zajedno sa Crnom Gorom. Na slivu Dunava u Srbiji živi oko devet miliona ljudi, na površini koja zauzima 88.635 kvadratnih kilometara. Mada je vrlo kasno, tek 2003. godine, ratifikovala Konvenciju o saradnji na zaštiti i održivom korišćenju reke Dunav (*Danube River Protection Convention – DRPC*), Srbija je uspela da nadoknadi dobar deo zaostataka koji je imala za drugim članicama. "Kao i prethodnih godina, Republička direkcija za vode u saradnji sa partnerima i svim zainteresovanim stranama organizuje manifestaciju Dan Dunava u Srbiji", kaže za "Vreme" Aleksandar Prodanović, direktor Republičke direkcije za vode Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, dodajući da je njihova želja da "svojim aktivnostima apelujemo na građane Srbije da čuvaju ovaj neprocenjivi prirodni resurs koji imamo u zemlji".

"VREME": Ovogodišnji Dan Dunava obeležava se u uslovima ekonomske krize. Koliko kriza utiče na zaštitu Dunava u Srbiji?

ALEKSANDAR PRODANOVIĆ: Republička direkcija za vode kroz svoje redovne godišnje programe izgradnje, rekonstrukcije i održavanje vodoprivrednih objekata, sufinansira radove na izgradnji objekata vodosnabdevanja, kao i prikupljanja, transporta i tretmana komunalnih otpadnih voda. Naravno da ekonomska kriza utiče na smanjenje budžeta što znatno usporava realizaciju planova, posebno u oblasti zaštite voda gde nas čeka još dosta posla jer u Srbiji postoji samo dvadesetak postrojenja

za prečišćavanje komunalnih otpadnih voda od kojih su neki delimično u funkciji. Ono što je značajno jeste da će novi zakon o vodama, čije se donošenje očekuje do kraja 2009. godine, obezbediti da i zakonodavni okvir reguliše pitanja korišćenja voda, zaštite voda i zaštite od štetnog dejstva voda u skladu sa evropskim zakonodavstvom u ovoj oblasti.

Dunavskom slivu pripada oko 90 odsto teritorije Srbije. Koliko se godišnje izdvaja finansijskih sredstava za njegovu zaštitu?

Bez obzira na to što nije članica Evropske unije, Srbija se obavezala na implementaciju direktiva EU u okviru Konvencije o zaštiti reke Dunav. Srbija spada u zemlje donjeg toka Dunava čiji je ekonomski razvoj sporiji u odnosu na zemlje gornjeg toka. Takva ekonomska situacija ima uticaj na problematiku vezanu za upravljanje vodama, uključujući, na primer, tehnički razvoj i standarde u pogledu prečišćavanja otpadnih voda kao i negativne uticaje na kvalitet voda manjih rečnih tokova u okviru sliva reke Dunav. Za ovu godinu je planirano 350 miliona dinara za zaštitu voda, od čega 335 miliona za postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda i kanalizacione sisteme, pet miliona za monitoring kvaliteta voda i deset miliona za havarijska zagađenja.

Nedavno je pušten u rad novi međunarodni sistem za najavu poplava na slivu reke Dunav. Šta on znači za Srbiju?

Prvi međunarodni sistem za prognožiranje velikih voda

Dunava i rano upozoravanje o poplavama pustili su 10. marta u rad ICPDR i Objedinjeni istraživački centar (Joint Research Centre – JRC) Evropske komisije. Novi sistem predstavlja dopunu, a ne zamenu postojećih nacionalnih sistema za prognožiranje poplava i daje nacionalnim organima zemalja na slivu reke Dunav do deset dana da se pripreme za velike poplave. Primeri mera koje preduzimaju pojedine zemlje su otvaranje privremenih retenzija za velike vode, izgradnja privremenih objekata za zaštitu od poplava (na primer, pomoću vreća sa peskom) i mere civilne zaštite kao što su isključenje vodosnabdevanja (u cilju sprečavanja zagađivanja) i evakuacija ugroženog stanovništva.

Prema analizi ICPDR-a, osnovni problemi zaštite Dunava su "zagađivanje voda nutrijentima, organskim materijama, hazardnim supstancama, kao i takozvane hidromorfološke promene".

Kvalitet voda se u globalu popravio, ali ima još posla. Ljudi mogu da se kupaju u delovima sliva Dunava, ali ne svuda. Moguće je jesti ribu bez rizika po zdravlje, ali je u nekim oblastima neophodno sprovesti dalja istraživanja o koncentraciji žive.

Pozitivni naponi koji su učinjeni na obnovi oštećenih prirodnih oblasti, kao što su plavna područja blizu Beča i u delti Dunava, moraju da se nastave da bi se dobri ekološki uslovi reke postigli svuda.

Prošle godine ste učestvovali u finansiranju radova na izgradnji brane Rovni, na iz-

BEOGRAD

- CENTRALNA PROSLAVA, 27. jun, Zemunski kej – od 9.30 do 13 časova.
- Čišćenje priobalnog dela Dunava.
- Nastup Filharmonije mladih “Borislav Pašćan”.
- Lutkarska predstava za decu pozorišta OŠ “Narodni heroj Siniša Nikolajević”.
- Kapuera Angola centar Srbije u periodu od 10.30 do 10.45 časova.
- Dečje radionice za tridesetoro dece ometene u razvoju iz organizacije “Naša deca”.
- Aktivacije – edukativnog karaktera, tribina i kviz znanja, NVO “Zelena škola”.
- “PaPs” izložba radova studenata Arhitektonskog fakulteta.
- Dodela nagrada pobednicima Danube Master Art takmičenja.
- Izložba Dragoljuba Zamurovića na Zemunskom keju.
- Dve vožnje brodom “Duck” za decu ometenu u razvoju i za sve zainteresovane posetioce.
- Obilazak prirodnih dobara na Dunavu u akvatoriju Beograda.
- Sajam NVO-a u okviru manifestacije “Dunavska biciklistička tura” (Beogradsko ušće od 16 do 22 časa).
- 26-28. juna Treći festival Fish FEST, Plato kod kule Nebojše.
- Veliko ratno ostrvo Eko-kamp “Sačuvajmo Dunav” – dve smene po 20 studenata, 15 – 21. jula i 22 – 29. jula.

NOVI SAD

- Takmičenje u kuvanju riblje čorbe od 22. do 29. juna na gradskom kupalištu Štrand.
- Regata u periodu od 25. VI do 1. VII
- 22. svetska konferencija o kanalima, Završetak proslave Dana Dunava 2009 u Srbiji – kraj septembra.

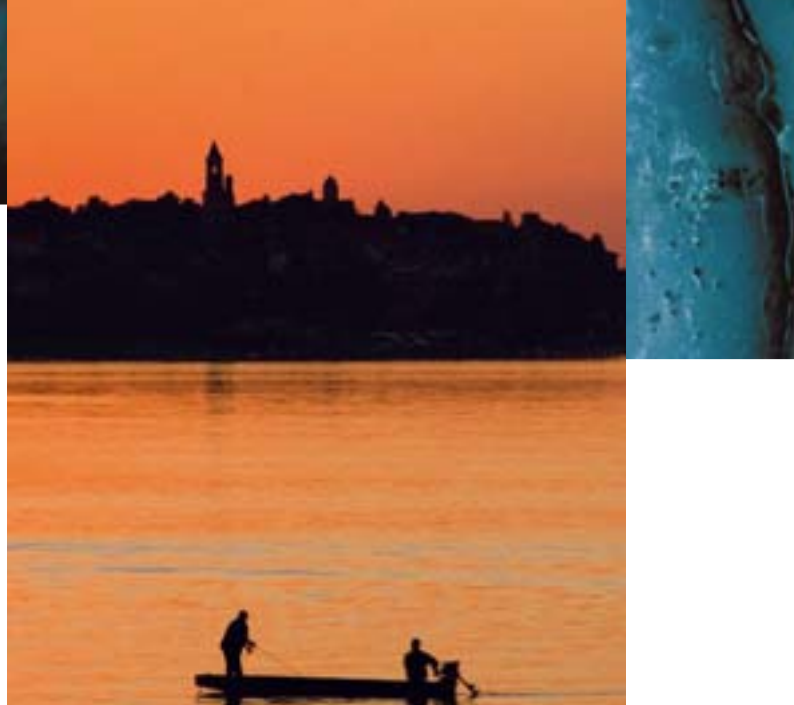

PANČEVO

- Centralna proslava u znak obeležavanja jednog veka postojanja svetionika na ušću reke Tamiš u Dunav, 29. juna.

SMEDEREVO

- Četvrti festival podunavskog folkloru 27. juna.
- “Priče sa Dunava” – serijal emisija na Radio Smederevu od 3. V do 28. VI
- “Odbrana Smedereva” – program za osobe sa invaliditetom i posebnim potrebama – 25. juna.
- “Zlatna ribica” – igraonica za Smederevske predškolce – 26. juna – šetnja obalom Dunava, i crtanje te šetnje i pravljenje brodića od papira koji će zajedno sa dečjim porukama biti pušteni u reku.
- “U zdravom telu zdrav duh” – 27. i 28. juna 2009. godine – jedriličarska regata, škola ribolova za učenike osnovnih škola, ribolovačko takmičenje.
- “Himna čistih reka” Ljube Ninkovića.

GOLUBAC

- “Kamp 2009” za decu, jedriličare početnike, od 29. juna do 12. jula u Centru Jedriličarskog saveza Srbije u Golupcu.

DONJI MILANOVAC

- Tematska likovna radionica “Dunav moje more”, likovna radionica “I kamen ima dušu”, kreativna radionica – izrada brodova od papira “Brodovi ljubavi, mira i prijateljstva”, kreativna radionica “Dunavsko cveće” od 20. do 25. juna
- Dečji dunavski karavan, 26. juna.

KRALJEVO

- “Veseli spust 2009” od Magliča preko Bogutovačke banje, Zlatne obale i od Mataruške banje do Kraljeva, 27. juna.

29. jun

- Proslava Dana Dunava prvi put je organizovana 2004. godine, kako bi se obeležila desetogodišnjica donošenja Konvencije o saradnji na zaštiti i održivom korišćenju reke Dunav (*Danube River Protection Convention – DRPC*) za koju se kaže da je glavni pravni instrument kojim se štite Dunav i njegove pritoke.
- Konvenciju o zaštiti reke Dunav je 29. juna 1994. godine potpisalo 11 država podunavskog regiona, ali su joj se u narednim godinama pridružile još tri zemlje, među kojima i Srbija. Pošto je potpisana u Sofiji, u Bugarskoj, da se ponekad to naziva i Sofijska konvencija.
- Od 1998. godine, kad je Konvencija stupila na snagu, ona obezbeđuje zaštitu, unapređenje i racionalno korišćenje voda, preventivne mere za kontrolu rizika, kao i smanjenje zagađenja na toku Dunava.
- Međunarodna komisija za zaštitu reke Dunav (*International Commission for Danube Protection – ICPDR*) osnovana je 1998. godine kao telo koje se stara o primeni Sofijske konvencije.
- Danas se u ICPDR-u nalazi 14 zemalja potpisnica Konvencije. Na samom toku Dunava se nalazi deset država, ali se njegove pritoke prostiru na širem području, tako da u celom slivu ove reke ima 19 zemalja.
- Nacionalni koordinator svih aktivnosti vezanih za ICPDR i Konvenciju u Srbiji je Republička direkcija za vode pri Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.

VREME

Copyright © 1997–2005 Vreme

PDF izdanje razvili: Saša Marković i Ivan Hrašovec

obrada: Marjana Hrašovec